

Nro. 40.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Novembernek 17-dik napján 1795.
esztendőben.*

B é c s.

Stáder F. M. Lajtinántot, és Neu Generál Ma-
jört, Gróf Clerfayt különös ajánlására, a' M.
Terésia vitézi rendjének tagjaivá tenni méltóztat-
ta Fels. Urunk, még pedig az elsőbet Commen-
datorrá, az utólsóbbat pedig kis keresztes vitéz-
zé, azon hiveséges szolgálattokért, mellyet az el-
múlt, és e' folyó hólnapban történt hadi tsaták-
ban mutattak Fels. Fejedelmek eránt. — Nagy ká-
rolyi Horváth György Demeter, és Miklós két test-
vér atyafiaik 2400; Puchovi Martzibány István Cs.
K. Tanácsos úr 1000 forintokat adtak Fels. Urunk
hadi szükségeinek pótolására.

A' mit ennekelötte a' Tempeli fogságban ülő
Fr. királyi herzeg aszizonynak fel váltásáról be-

széllettek az emberek, azok közé a' költemények közé tartózott, a' mellyel némellyek a' könnyen hívő publicumot szokták ketsegtetni. Tagadhatatlan dolog, hogy a' Közjóra ügyelő Commissió maga projectálta azt, hogy a' nevezett hertzeg aszzyonyt kész vólna az Austriai fogságban ülo Fr. ministerekért, úgymint *Bournonvilleért*, *Szemonvilleért*, *Kámusért*, és tzimborás társaiért ki adni: mindazáltal bizonyos okokra nézve darab ideig meg vetette a' Fels. Bétsi udvar ezen projectumot a' többi közt azért, mivel a' Közjóra ügyelő Commissió a' néhai *Mária Antónia* királyné ösi örökségének tsak interesét akarta fizetni, magát a' töke pénzt pedig meg tartani, mellyre egyátallyában nem állott a' Fels. Császár. Idővel eszére jövén a' nevezett Commissió, reá állott a' Bétsi udvar kivánságára, és e' folyó hólnapnak kezdetében szabadon botsátatván a' fent nevezett Fr. ministerek, a' Fr. királyi hetzeg aszzyonynak által vételére a' múlt hólnapnak végén *Gavre* hertzeg küldetett *Báselbe*. Altal vételének és ide való jövetelének ideje bizonytalan. Úgy hallatik, hogy *Ursel* hertzeg aszzyony lészzen udvari fő mesternéje, *Sternstein* aszzyonyság szoba dámája, és *Notte* kis aszzyony szoba leánya.

A Gróf Wurmser hadi Relatiójának folytatása.

A' nevezett lovas Generális felettébb magasztallya a' Cs.K. seregeknek ezen történetben mutatott vitézségeket; nevezetesen *B. Mészáros*, *Petrás* és *Frölich* Generálisokat mint az emlétett négy colonnének kormányozó vezérjeit, *Malovetz* Oberstert, *Bideskúti*, és *Bajer* Obristlajtinantokat, és *Majtháni* fő Strázamestert; *Komáromi* fő hadnagyot, és *Gaidler* kapitányt a' Bideskúti granatéros batallionnyától; *Grau*, és *Tiebath* fel hadnagyokat a' Sztáray regementjéből; *Elkershausen* kapitányt *Dorjo* fel hadnagyot, 's *Führungsthaller* Strázamesert a' Klebekéből; nem külömben *B. Mészáros* adjutánsát *Lang* kapitányt, és tulajdon

flügel adjutánsát is B. *Vintzent* fő Strázsamestert. —

Az ellenségnek veszteségét lehetetlen volt meghatározni; részünkről 56 ember, és 23 ló maradt a' tsata piatzon; 254 ember, és 39 ló esett sebbe; 21 ember tévelyedett el. Az el estek közt vagynak *Schnautsch* fel hadnagy, *Tóth* zászlótartó, és *Pjefferkorn* adjutáns a' Sztáray regementjéből, és *Rankourt* fel hadnagy a' Károly Fő hertzegéből. — Sebbe estenek *Enyeder* fel hadnagy, és *Feiylmayer* al hadnagy az Elzterházy Antal vacans regementjéből; *Zibetser* és *B. Lopresti* kapitányok, *Tiebald* fel hadnagy és *Piecsrey* zászlótartó a' Sztáraiéből; *Kormann* kapitány, *Kassel* fel hadnagy, és *Kurlender's Krajewsky* al hadnagyok a' Károly fő hertzegéből.

A' Gr. *Clerfayt* F. Marsal Moguntziánál Franziákon való győzedelméről illy tudósítást vettem a' *Manheim* előtt táborozó Cs. Kir. armádiától: „Tegnap lött, úgymond, az itt fekvő armádia *Te Deum Laudamust* három rendben apró fegyverrel és 103 ágyúval a' *Clerfayt* F. M. győzedelméért, a' ki a' Moguntzia előtt készített földi erősségekben fekütt Fr. armádiát egészen öszve törte, 2 Generálist, 16 Oberstert, 100 fel tisztet és 3000 köz embernél többet elfogott, száz és egynéhány ágyút, puskaporos szekeret és mundúr depositumot elnyert. *Clerfayt* armádiájának avantgardája, avagy előmenő serege Gr. *Wartensleben* hadi Tármester vezérlése alatt már *Vormátziánál* vagyon, és már az apró fegyver tüzet is láttyuk ide.

Itten nállunk a' múlt hólnapnak 26-dikán a' *Manheimi* Fr. katona őrizet az akasztófa hegyén a' *Kefertáhli* töltést keresztül vágta, és egy redutot akart készíteni, mellyről hir adást tévén külső tábori vigyázó seregeink, a' következett éjjel egy Horváth batallion küldetett annak elrontására, 's el is rontotta. Más nap fő kórmányozónk parantsolatjából külső tábori vigyázó sere-

günk a' Fr. külső vigyázatok mellé álván, retten-
tentő ágyúzásával es számos gyalogságával ben-
nünket hátra nyomott az ellenség, mivel a' vár-
nak ágyúi miatt lehetetlen volt nekünk hozzájuk
közelíteni — mind a' két részről egész nap tartott
a' nagy ágyúzás, a' midőn a' Székely huszárok
közül három embernek a' lábát, egynek a' kezét
el lötték, kettő el esett, kettőt az apró golyóbis
meg sebesített, *Simon Alhadnagy* az *Obristlajti-*
nánt divisiójának második escadrónjából a' bal
lábán egy lövést kapott.

Azon nap maga *Pichegru* Fr. Generális is je-
len volt, kinek is az adjutánsa agyon lövetett,
azon rettenő ágyúzás alatt fogott az ellenség egy-
néhány sántzoknak készítéséhez az akaasztófa he-
gyen, és dolgozott 28-dikban is egész nap, hanem
estéli 7 órakor ellene küldetvén egynéhány gra-
natéros magyar batallion *Bideskúti* *Obristlajtinánt*
commandója alatt, bagnetokkal néki rohantak a'
sántzoknak, és egy fél fertály óra alatt mind meg-
vették, a' sántz ásokat és fegyveres Frantziákat
azokból ki üzték, a' kik a' *Nekkár* sántzon, a'
hidján, 's az első árok, avagy sántskapuján *Man-*
heimnak által szaladtak; hanem észre vévén a'
kapu strázsák hogy vendégeket is vílznak magok-
kal retiráló pajtásaik, hirtelen bé tsapták a' bel-
ső kaput, és így vílzza tértek vitéz granatéro-
saink a' *Nekkár* sántzba, holott 18 ágyút talál-
ván, ötöt a' kissebbek közül ki húztak, a' töb-
bit bé szegezvén és a' sántzba forgatván ott hagy-
ták, ki nem állhatván az ellenségnek rettenő kár-
tatsolását. Estéli hét órától fogva más nap 8 órá-
ig tartott a' rettenetes ágyúzás és apró puska ro-
pogás, még pedig olly nagy mértékben, hogy
mi lovasok, a' kik hátul állottunk, úgy gondol-
koztunk, hogy leg alább 1000 granatéros oda
marad, azomban allig veszett el 10 vagy 12, 30
pedig sebbe esvén. Azon éjjel négy batallion gya-
logság a' Frantzia sántzokat mind bé húzta, és

magát annyira bésántzolta, hogy mindnyájan bá-
múltunk belé, és már azóltától fogva szüntelen
megy a' dolog, úgy hogy már minden belagerozáshoz
meg kívántató sántzok és lineák kézzen vagynak,
csak hogy még a' belagerungsgesütz, az az, az
ostromló nagy ágyúk meg nem érkeztek.

Octob. 31-dikén hajnalban ismét néki hajtá-
nak egynéhány infanteria batallionok a' *Heidel-
delbergai* kapu előtt a' *Sofzén* épült nagy Fr. re-
dutnak, és azt bagnéttal meg vevék, el nyervén
a' Frantziáknak 6 ágyúit, és épen a' logerbe sza-
ladának velek, a' melly loger a' glaszin (a' vár
előtt való mezőségen) vólt a' kapu előtt; onnan
él hozának két zázlót, és egynéhány dobot, a'
midőn az egész Frantzia katona örizet tüzet adott
a' váras sántzairól reájok, azt gondolván, hogy
ostromlani akarják a' várast; azon napon agyon
lötték a' Generál Stábtól *Tasner* fő Strázsamester
urat. Melly nagyon meg vagynak rettentve a'
Frantziák, és minémű bátorsággal, 's méreggel
megyen nékiek népünk, le nem írhatom. Reményl-
jük, hogy mihelyt *Gr. Clerfayt Vormstül* előre
nyomúl, mindjárt oda hagyják a' Frantziák *Man-
hejmot*. *Irtam Manhejm előtt való táborunkban Nov.*
2-dik napján 1795-ben.

A' Német Országi közönséges levelek, és a'
környülállások is azt bizonyíttyák, hogy lehetet-
len lesz a' Frantziáknak a' *Rénus* jobb partyán meg
maradni, hanem vagy előbb, vagy később által
kell nekik költözni. Most már a' *Neuwiedi* hidnál
lévő sántzaikat is el hagyták, és által mentek az
ott lévő szigetbe, a' midőn észre vévén igyekeze-
teket az ott állott Cs. K. seregek, egynéhány száz
golyóbist repítettek utánnok, 's egynéhányat a'
vizbe buktattak közülök. A' készülletekből azt
lehet ki húzni, hogy *Koblentz* táján ma hólnap ál-
tal mennek a' győzedelmesek.

Moguntziából Nov. 5-dikén. A' tegnap innen
ki költözött Cs. Kir. ármádia tovább ment; Gróf

Wartensleben hadi Tármaster *Alzey* környékére marsirozott egy colonnéval, önnön maga Gróf *Clerfayt* pedig egyenesen *Wormátzia*, és *Osthofen* felé vette az úttyát; ma hólnap ismét rajta üt az ellenségen, kiváltképen hogyha a' Gróf *Wurmser* armádiájától egynéhány eskadron lovasság mehet hozzája.

Moguntziából Nov. első napján. Hohenlöhe hertzeg el foglalta *Bingent*, és a' *Rochus* hegyét, és egy Fr. tsuportot, a' melly *Kreuznahtól Simmernbe* akarta magát visszavonni, de az útat el tévelsztvén *Bingenbe* ment, fogságba éjtette. Ma reggel tartatott a' Cs. K. armádiáknál a' *Te Deum Laudamus* sok ágyú és apróbb fegyver ropogások közt. Három órakor Gróf *Clerfayt* fő kvártélyába ment a' mi magistrátusunk olly véggel, hogy meg szabadításunkért hálákat adgyon nékie. A' *Kray* Generális corpora *Bingen* környékére ment az ott álló vigyázó seregeknek szaporítására; a' több colonnék is mind lovassággal, mind gyalogsággal öregbítettek, hogy annyival alkalmatossabbak lehessenek az ellenség üzésére. A' *Chales* Generális kórmánya alatt lévő ostromló Fr. armádia *Luxenburg* felé vévén az úttyát, el szakasztatott a' *Pichegrü* armádiájától. A' vitézeink által el nyert *Merlin* hintája, néhai *XVI Lajos* vadászó hintája vólt, mellyen még most is homályosan láttatik az arany korona, és a' három lilium a' lakirozás alatt.

Moguntziából Nov. 2-dikán. Utólsó levelem-től fogva semminevezetes újság nem történt itten, azonkívül, hogy még most is szüntelenül hordatnak az ellenségtől el vétetett ágyúk, és munitziós, 's bagázsias szekerek, a' mellyeknek helyt nem találhatnak a' vár környékén. *Oppenheimban* egy nagy magazinumot, *Wormátziában* pedig az egész Fr. ostromló nehéz ártillériát el nyerték a' Cs. K. győzödelmes seregek; az utólsóbbnak ide lejendő bé hozatására sok lovak küldettek városunkból,

és a' falukról. Egy szóval éjjel nappal izog mozog a' hadi nép; mindennap sok seregek költöznek által várasunkon, kétség kívül *Manheim* környékére fognak marsirozni. Polgárjaink, és a' környékeinken lakó parasztok éjjel nappal a' Frantzia sántzoknak öszve rontásában foglalatoskodnak.

Heidelbergából Nov. első napján, A' múlt éjjel egész reggelig tartott ágyú harsogás hallatott; eleinte úgy gondolkozánk, hogy a' *Rénus* tulsó partyán történt valami, hanem az ide küldetett sebeseiktől értettük, hogy a' Gr. *Wurmser* armádiájától való batallionok a' *Nekár* tsutsánál üstökbe kaptak az ellenséggel. E' tájon akartak a' Frantziák a' Cs. K. seregekre ki tsapni, de meg lehetős veszteséggel visszsa verettek. A' hajót építő mesterek éjjel nappal hajó hidhoz való gerendákat faragnak.

Kolóniából Octob. 25-dikén. Tegnap kemény ágyú ropogás hallatott ide, 's tsak hamar azután nagy tűz láttatott a' *Rénus* tulsó partyán. — Most tudjuk, hogy egy Frantziákkal meg rakott hajó *Bonnból Düsseldorfba* akarván által evezni, az ellenkező szél által a' *Rénus* jobb partyához ragadtatott, a' midön a' parasztok fegyvereket kapván tüzet adtak a' hajón lévő Frantziákra, egy köz embert meg löttek, egy strázsamestert, és egy tiztet nagyon meg sebesítettek. Meg bosszónkodván e' dolgon *Grenier* Fr. Generális *Rodekirchen* és *Weise* közt battériákat hányatott, és az azokra húzatott ágyúkból öszve lövette az által ellenben fekvő helységet.

A' Rénus alsó környékéről Nov. első napján. A' *Düsseldorf* felé marsirozott Austriai seregek jobbra, és hátrafelé olly mozdulásokat tettek, hogy most ezek, majd ismét a' Frantziák foglaltak el *Soligent*. Az *Urdenbach* mellett történt apró tsatában mind a' két részről sokan el húltak; noha

Düsseldorf mellett mélyen bé ásták magokat a' Frantziak: még is mindazáltal azt reményihetjük, hogy ott sem lézzen állandó maradások. A' Fr. armádánál a' tisztek is rútol motskollyák vezérjeiket, 's egynéhányan agyon is lövettek *Jordán* Generális parantsolattyából.

Hanauból Nov. 7-dikén. Bizonyosnak lenni mondatik, hogy *Wormátzia* és *Oppenheim* mellett el foglalták a' Cs. Kir. előre menő seregek a' Fr. osztrómló ártilleriát. A' *Stedten* és *Illversheim* közt történt tsatában egynéhány 100 Frantzia vezett el, 's mintegy 80 esett fogságba; egy egész battalion gyalogság és egy eskadron karabélyos lovaság ízélyel szóratott, 's mindjárt akkor felső *Flörsheimot* el vették, és onnan is tovább mentek az Austriakusok. Közönségesen nagyon használyák az alkalmatosságot a' győzödelmesek, és leg kevesebb időt sem engednek a' meg győzetteknek a' pihenésre.

Portugallia.

A' Portugalliai partok körül olázkodó, és számos kereskedő idegen hajókat el rabló Frantzia hadakozó hajók rendkívül való nyughatatlanságot okoztak a' *Lisbonai* kereskedőknek, a' kik most várják a' *Brasiliából* jövő 17 gazdag hajóból álló flottát, tartván, hogy ezeket is kezekre fogják a' Fr. rabló hajók keríteni. A' nevezetesebb kereskedők gyüllést tartván egymás közt sokáig tanátskoztak, mi tévők légyenek ezen kétséges környülállások közt, végtére azt végzették, hogy egy 5 személyből álló deputátiót küldjenek a' *Brasiliai* Fejedelemhez, 's terjesszék szemei eleibe a' Portugalliai kereskedésnek szomorú ábrázattyát. Leg ottan parantsolatot adott ez a' királyi Fejedelem, hogy egy 4 linea hajóból, három fregattéből, és brigantinéből álló flottával mennyen *Kamires* Generális a' *Brasiliából* jövő

flottának fedezésére. Harmad nappal azután 7 kereskedő hajók jutottak bé a' *Tágus* folyó vizébe, 's azt mondták, hogy ök semmi ellenséget nem láttak tengeri úttyokban. Egyszersmind mind *Gibráltárba*, mind *Madritba* kurirokat küldött a' Brasiliai Fejedelem a' Fr. respublikával kötendő békességnek siettetésére.

Spanyól Ország.

Még most sem szünik meg a' Spanyol király első udvari ministerét *Alkudia* hertzeget, kinek minap *békesség Fejedelem* nevet adott, királyi kegyelmével meg tetézni. Leg közelébb egy királyi végzést adott ki eránta, mellynek ereje mellett szabad lészzen nékie a' maga tzimerében a' hertzegei korona felett egy borolztyán koszorúval körül vétetett *Jánus* fejet is festetni (A' régi pogányok *Jánust* tartották a' békesség istenének lenni, kinek temploma a' hadakozásnak idején bé záratott, a' békesség idején pedig ki nyittatott). Ennekfelette azt is meg engedte néki a' király, hogy valamennyifzer vagy kotsin, vagy gyalog, vagy ló háton megyen, szabad legyen nékie maga előtt egy heróldus által egy zászlót vitetni, a' ki a' régi szokások szerént legyen fel öltözve, 's a' nevezett hertzeg minden tzimereivel fel ékesítve. —

Wallese királyi Tanátsos minden *Madritti* tömlötzöket személyesen meg látogatott, és a' király parantsolatya szerént a' gyengébb bünösök közül 89 férfi és 343 álfizony személyt botsátott ki azokból. Most már minden felöl helyre állítatott a' Fr. Országgal való előbbi levelezés és kereskedés. A' Fr. emigránsokból álló regementek ugyan el ozlattak, mindazáltal szabadság engedtetett az azoknál szolgált személyeknek, hogy a' más Spanyol regementeknél ismét szolgálatot vehessenek. A' ki költözött Fr. papoknak és Frantziáknak nagy része Kis Britanniába menni szán-

dékozik. A' *Kádixi* tudósítások szerént, egy 15 linea hajóból álló flotta készítetik az ott lévő kikötő helyben, a' melly egy Fr. flottával öfzve kaptasoltatva *Sz. Domingóba* megyen, hogy az abban lévő Spanyol just által adja a' Frantziáknak, és mind addig ott fog maradni, valameddig a' Fr. respublikának békessége nem lesz. Oct. 28-ikán egy Fr. hajó repült bé a' *Kádixi* kikötő helybe, a' melly egy *Brasiliából* vissza tért gazdag Portugallus hajót vitt oda bé magával.

Német Birodalom.

A' Prussziai korona örökösének, múlt Octob. 12-dikén született magzattya azon hólnapnak 28-dikán kereszteltetett meg a' király, az uralkodó és özvegy királyné, *Henrik* és *Ferdinánd* Prussiai királyi hertzegek 's hitvesseik, és a' *Meklenburg Strelitzi* uralkodó hertzeg jelenlétekbén. Keresztiségének távol lévő tanúbizonyságai az Orosz Császárné, a' Fels. Rom. Császár, az Angliai király, és királyné, az özvegy Brunsvigiai hertzegné, és a' mostan uralkodó Brunsvigiai hertzeg vóltanak. A' meg kereszteltetett királyi magzatnak *Fridrich Wilhelm* név adatott. Ugyan e' napon dél előtt adott a' Prussziai király az oda küldetett Fr. követnek *Caillárd* úrnak első audientziát.

Hohenlohe örökös hertzeg, a' Rénus mellett maradt Prussiai ármádiának commandirozó Generálisa, és Gróf *Clerfayt* Cs. Királyi Feldmarsál közt egy kis penna háború támadt a' demarcationális lineának által rontása miatt. Az elsőbb sajnállani láttatik, hogy a' Német Ország északi részének bátorsága végett vonatott Prussziai lineára semmit nem ügyelt Gróf *Clerfayt*, 's azt jelenti, hogy ő tartozik ezen történetet a' Fr. commandirozó Generálisnak meg jelenteni 's a' t. Gróf *Clerfayt* rövideden azt felelte az elsőbnek, hogy ő semmi parantsolatot nem vett a' maga udvará-

tól azon demarcationalis avagy neutrális lineának meg esmérésére, és meg tartására.

Frantzia Ország.

Az öt személyből álló Commissiónak képében azokat beszéltette elő *Tallien* az Oct. 24-ikén tartatott gyűlésben, a' mellyek alkalmasok a' Fr. respublika jelenvaló veszedelmes környülállások közül való ki mentésére. E' végre azt javasolta. 1.) Hogy minden, a' ki a' nemzeti avagy választó gyülekezetekben szabadsággal ellenkező tanácsokat ad, minden közönséges hivataloktól zárattassék ki, A' kik az emigránsok lajstromából ki nem törültettek, azoknak közel lévő rokonyaik, 3.) és azok, a' kik e' két esetben közönséges hivatalyaikról le nem mondanak, vagy a' kik azokat magokra vállalják, küldessenek számkivetésbe. 4.) A' kik a' respublika törvénye alatt élni nem akarnak, három hólnap alatt takarodjanak ki Fr. Országból, és soha többé vissza ne mennyenek. 5.) Az emigránsoknak tőlök el vált de még másokhoz férhez nem ment feleségeik nyóltz nap alatt mennyenek vissza lakásoknak helyére. 6.) A' polgári hitet le nem tett papok ellen hozatott törvények 24 óra alatt az egész respublikában executióban vetessenek. A' melly tisztviselők ezt nem mivelik, két esztendeig való tömlötzre büntetessenek. 7.) Hogyha a' magok zászlóikat el hagyott ifjak 8 nap alatt azokhoz vissza nem térnek, üzetessenek ki a' respublika kebeléből. — Ezek a' fel tételek helybe hagyatván a' Convent által, ekként kiáltoztak a' jelenlévő halgatók: *Éllyen a' respublika!*

A' *Chartresbe* küldetett, és onnan vissza tért nemzeti képviselő *Bourdon de l' Oise* arról tett a' Conventnek jelentést, hogy az *Eure* és *Loire* osztályokban zenebonáskodott Chouánsok öszve rontattak, fegyvereikből ki vetköztettek, és min.

den fegyvereik a' patrióta seregeknek adattak — *Nantesből* azt írták a' Conventnek, hogy egy 140 hajóból álló Britanniai eskadré mutogatta magát *Belleisle* mellett, de hogy az időnek változása miatt igen sok károkat szenvedett. A' Sz. *Domonkos* szigetébe küldetett és hívségtelenséggel vádoltatott Fr. Commissarius *Santonax* ártatlannak lenni találtatván, fogságából ki bocsátatott.

A' *Párisi* Conventnek gyűléseit, Octob. 26-dikán illyetén intéssel rekesztette bé annak előülője: „*Az eggyesség, és eggyet értés által szabadúl meg a' respublika.*“ A' Törvénytevő corpus tagjaivá nem választatott Convent tagjai illyetén örom kiáltással mentek ki a' gyűlés palotájából: *Éllyen a' respublika!* Mindjártakkor gyűlést tartott a' Convent választó corpora, mellynek előülője *Dessaulx* volt a' Conventnek leg öregebb tagja; *Tallien*, *Gamon*, és *Penieres* mint a' Conventnek leg ifjabb tagjai, voltak a' titoknokok. Ki küldetvén a' halgatók a' Convent palotájából a' törvénytevő corpus tagjainak nevenként való ki kiáltásához fogatott a' fent nevezett előülő. *Bourdon de l' Oise*, a' ki is a' *Lotai* osztálynak tsak néhány választó gyülekezeteitől választatott azon corpusnak tagjaivá, azzal mentette magát, hogy ő elégtelennek tartya maga választását, és azért le is mond arról. *Daunau* javaslására a' választathatok lajstromába tétetett, kiknek száma 121-re megyen; a' régi Convent tagjai közül 379-en választattak a' törvényhozó corpus tagjaivá, és így két harmad részénél több.

A' régi Convent gyűléseinek végződése előtt, azt kívánta egyik tagja, hogy a' revolutió alatt bünösöknek találtatott személyek eránt közönséges amnestia hirdettessék ki, 's törültessék el a' halálos büntetés. Hoffzas vetélkedés után azt végzette a' régi Convent, hogy a' közönséges békeségnek első napjától fogva szünnyék meg a' halálra való büntetés, és mig más rendelést tenne a'

törvénytevő corpus, helyette 25 éltendeig való tömlötzre és vasra büntetessenek a' halált érdemlő bűnösök. —

Oct. 27-ikén, dél előtt a' Fr. új Convent vagy inkább törvénytevő corpusnak 750 tagjai, tudnilik az előbbi Conventnek 500 tagjai, és az újonnan választatott 250 tagjai öszve gyűllöttek a' Convent palotájában, holott az 500 tagok közül kiválasztattak azok, a' kik a' 40 éltendőt meghaladták, és vagy házasok, vagy özvegyek; következképen választhatok a' vének tanátsába, 's ottan ezek közül választattak ki 167-en. Hasonló módon az újonnan választó tagok közül is 83-an választattak ki, a' kik a' 167-tel együtt 250 főre mennek, 's ezekből áll az öreg tanáts, a' többi pedig az 500 személyből álló ifjabb tanátshoz tartozik. —

E' dolognak világosan való meg értésére, szükség meg tartanunk, hogy a' leg újabb Frantzia Constitutió szerént 3 classisra, avagy rendre vagyon a' Fr. respublikának fő kormányzéke felosztatva. Az első, és a' leg felsőbb az 5 személyből álló directorium, a' mellytül függ a' két alsóbb tanátsban hozatandó végzéseknak jóvá hagyatása, avagy még vetése; a' másod rendbéli tanáts 250 személyből álló, a' melly *öreg tanátsnak* neveztetik, és e' vizsgállya meg az 500 személyből álló ifjú Tanátsnak, melly a' harmadik rend, végzéseit. Az osztályokbéli kormányzékektül az 500 személyből álló Tanátshoz, ettől a' 250 személyből álló öreg tanátshoz, ettől ismét az 5 személyből álló directoriumhoz vitetnek a' dolgok.

Octob. 28-dikán tartották az öreg Tanáts, és az 500 személyből álló ifjú Tanáts külön külön első üléseiket; az elsőbb a' *Thuillerie* nevű királyi palotában mint maga meg határozott helyén, az utólsóbb pedig a' királyi ló iskola felett való palotában, mivel az ennek gyűllésére rendeltetett

Bourboni palota még el nem készült. Mind a' két Tanács egy előülöt, és 3 titoknokot választott magának; az öreg Tanácsnak előülője *Raveillere Lepaux*, az utolsóbnak pedig *Thibaudeau* (olvasd *Tibodó*).

Nagy Britannia.

A' *Londoni* correspondens Társaság (így neveztetnek azok az emberek, a' kik a' Parlament reformatióját néhány időtől fogva keményen sürgetik) előre tett jelentése szerént nagy gyűllést tartott a' múlt Octob. 26-dikán *London* várasa környéken, a' mellyben 100 ezer embernél többen vóltanak jelen, és seregestől mentek ki oda a' lakosok az ottan folytatandó dolognak hallására — 12 óra felé, a' midön t. i. a' gyűllés el kezdődött, egy *Jones* nevű buzgó patrióta fel állott egy azon végre készített óráló székbe, és egy *Billis Jóhn* nevezetű polgárt választatott előülőnek.

Magyar Ország.

Leg érdemessebb Uram!

Tsak a' napokban érthettem haza a' Bács Vármegyében lévő *Ferentz* tsatornája nézéséből, azért válaszolhatok olly későre az úrnak hozzám botsájtott kedves levelére. A' mit ott láttam és tapasztaltam, azt örömmel közlöm, tudnillik: Az a' roppant munka, mind a' földmérészeknek, és kömiveseknek, mind pedig a' vízészeknek, és vízműveseknek egy valóságos tanító oskolája mostanában Magyar Országban, annyival inkább, mivel ki vévén a' Temes vizén lévő rekesztöt, melly ez előtt egynéhány esztendőkkel építettett egy *Szegedi* fi *Kosztka* úráltal, allig hiszem, hogy tsak látott vólna is valaki illyetén munkához hasonlót Hazánkban, mint mitsodás most N. Bács Vármegyében készül. Hofzsa ennek a' tsatornának mint egy tíz és fél Magyar

mérföld, melly rész szerént régi fokokon, rész szerént újjonnan ásott árkon megy keresztül, és mivel a' Dunának egnéhány öllel magossabblyen a' színezete mint a' Tízaié, arravaló név négy helyen t. i. *Monostorszegen, Sztapáron, Verbászon, és Földváron* meg hagyatott a' rekesztők által a' viznek esete, hogy se ne folyon mindéig, se pedig a' lapos térségen lévő által mentelével áradást ne okozzon. A' Tsatornya árkai még mindenütt egészlen el nem készültek, sem pedig a' rekesztők, ezek mindazonáltal *Verbászon* és *Sztapáron* májdsak nem tökéletes, *Földváron* félben lévő, *Monostorszegen* pedig tsak kezdő állapotban vannak, a' hol is a' homokos föld alkalmatlansága miatt sok küszködés tartóztatya a' munkának hamari végbevételét. Ízonyú készültek tétettek mindenütt, úgy hogy az idegen ember azoknak fel állításán el tsudálkozik, mivel mindenütt a' hol tsak a' munkának súlya vagyon, a' dolgozó rabok számára tömlötzők, a' vigyázó katonáknak kaszármák, a' munkálódó tiszt uraknak alkalmas és minden ottan szükséges mester embereknek betsületes lakhelyek fel állítottak; azonkívül kortsmák, vendég házak, mézárzékek, ispotályok, kenyér sütők rendeltettek, hogy se a' munkásoknak, se az utasoknak leg kissebb hátramaradások ne legyen. Leg nagyobb ditsőségére szolgál ebben a' dologban Hazánknak, hogy Magyar a' találója, Magyar az igazgatója, és Magyarok többnire a' végbe vivőji is, kik is mindnyájan ollyatén nyájas barátsággal fogadják a' szemlélő utazókat, hogy nagyobb szivességgel magyarázzák é e' roppant munkának minden titkait, avagy nagyobb hajlandósággal viseltessenek éránatok, meg nem ítelhetni.

Ezen tsatornának tökéletes el kiszítéséhez az elegendő költségeken kívül leg szükségesebb a' Tízai és Dunának egymás iránt; nem külömben ezeknek, a' közben lévő föld emelkedéseihöz va-

ló igazi meg színelése (libellatio); A' Duna vízének a' Tisza vize színén felül lévő magosságának a' rekesztőknél való helyes felosztása; és leg inkább a' rekesztőknek (cataracta) a' föld alatt szivargó vizek ostromlásai ellen minden hiba nélkül való elkészítése. Már pedig mind ezeknek végben vitelére olly tudós mestereket rendelt a' Tsatornai Társaság, hogy nem egyebet, hanem egy tökéletes munkát várhat tőlök, és pedig már a' jövő éltendore, Magyar Hazánk. A' Tiszának rendkívül való apadásából származható alkalmatlanságot, az az, a' Földvári rekesztőnek kiszaradhatását, egy a' Tisza partyán építendő kisebb Rekesztővel mellőztetik el. A' Dunának számba nem vett, de valamikor meg történhető apadásán pedig a' hasonló módon kívül a' Szivatzai tóbéli viznek (melly a' Duna aradásakor bele eresztetik) a' Tsatornába való visszafolyásával, és azon víz húzó eszközzel, mellynek szerentsés fel találója bóldogúlt *Hell* úr, ezen Tsatornához alkalmaztatója pedig, amaz Európában, is híres Kir. Tanácsos *Kempelén* úr (kik mind a' ketten Magyar hazafiak) segítenek. Így, vagy illy formán vannak elkészülve ezen Magyar Hazánk tetemes hasznán munkálódó, és magoknak örökös nevet szerző Hazánkfiak minden írigykedő véletlen esetek ellen, 's így alkalmaztattyák már köz háfzon vételre a' tudakosságnak (mathesisnek) száraz igazságit. — *Irtam Szegeden Oktob. 15 dik napján 1795. V. J.*

T O L D A L É K.

*Fertő Szent Miklósról Sopron Vármegyében Sz.
András Havának 7 dik napján 1795.*

Akármelley vigasztalók legyenek a' hadnak állapottyáról való újjabb tudósítások, mellyekkel a' Magyar Kurir a' Publikumnak kedveskedik, még is, úgy vélem, nem leszzen renden kívül, ha a' háború dolgait némelley kellemetes menyegzős hírekkel elegyíti, és a' Mars hadak Istene mellé a' szelid Híment állítja. Azért kívántam ama menyegzős pompáról tudósítást tenni, melly itten a' múlt napokban ment véghez, hogy annak rajzolására publikumra botsáttassék.

Tudnillik Soprony Vármegyének érdemes első Vice Ispánnya, Felső Büki Nagy Sándor Consiliárius úr öregbik Kis-asszonyát Ersébetet Bezerédi István úrnak, azon Vármegye Vice Notáriusának férjnek adta. Az hiteztetés napja vólt a' múlt Mindszent Havának 25-dike, melly vasárnapon mind a' két részről lévő számos úri atyafiak említett Vice Ispány úrnál öszve gyülekeztek. Nevezetesebb fő úri atyafiak, 's menyegzős vendégek vóltak, Vég Péter úr ö Excellentiája az Ország Birája, Méltóságos Grófné Házás Párjával együtt: Ö Exc. Gróf Szécsényi Ferentz a' M. Grófnéval; és öregbik úriáival mint Vőfénnyel, 's Kis asszonyával mint Nvoszó Leánnyal: M. Nagy József Personális úr M. Házos Párjával: M. özvegy Bezeredy Sónia mint anyja, és M. Bezeredy Ignátz Septem Viralista úr mint testvér bátya a' vőlegénynek: M. Tólnai Gróf Festetits Ignátz, és sok egyebek. Meg jelenvén az említett fő Rendü atyafiú vendégek, nevezetesen Gróf Szécsényi Ferentz ö Excel. gyönyörű hat fakó lo-

von, pompás hintóban, és gála liberálával el érkezvén, egy kis pihenés után minnyájan a' templomba indultak, hol is a' meg nevezett menyegzős párnak hiteztetését Somogyi Leopold Győri Kanonok, 's Praepost úr, a' menyasszony bóldogult anyjának testvérje vitte véghez. Annakutánna a' Vice Ispány úr házában két asztalnál hatvan 's egynéhány úri személyek a' musika szónak, és sok vivátnak hangzása között úri ebéddel megvendégeltettek, melly után a' vig tántz, és mulatság következett. De Gróf Szécsényi ő Excel. nem engedte ezen menyegzős vigasságot egy napra határoztatni, hanem a' menyegzős személyeket, 's vendégeket egyrül egyig más napra, úgymint hetfőre, szomszédoltatott Czenki kastélyába magához kérni méltóztatott: a' minthogy mindnyájan (csak ő Excellentiáját az Ország Biráját kivévén, a' ki terhes foglalatosságira nézve Damonyára vizíza tért) számos hintókon hetfőn délkor a' Czenki kastélyban meg jelentek. Két asztalnál hatvan személyek a' Méltóságos házi gazdak kegyességéhez, és nagy szívű indulattyokhoz szabott vendégséggel fogadtattak. A' szép musika, és vivát kiáltások ismét hangzottak, és ebéd után a' Lajos úrfi, 's Franciska kis asszony a' musikában való tudományokat a' vendég gyülekezetnek különös tettzésével bizonyították. Ezen musikás akadémia után bé setétedvén az idő, víg tántz jött elő, melly éjfélig tartván, azon idő közben mindennemű drága italok, és tsemegék kinek kinek tettzése szerént nyújtattak. Éjfélikor kiki elrendelt szobájában fekünni méne, és más nap, az az kedden a' fölöstökön után a' Czenki kastélyhoz közel lévő erdőskébe, 's szőlő hegyre rész szerént hintón, rész szerént pedig gyalog való sétálással mulatták magokat a' vendégek, 's délkor a' tegnapi rend szerént két asztalnál vendégeskedtek: melly után a' Fő Méltóságú drága házi gazdától bútsút vévén, mindnyájan teljes megelégedéssel el ozlottak. Negyed napon pedig, úgy-

mint fzerdán M. Bezerédj Sónia asszonynál Szerdahelyen ugyan azon vendégek két asztalnál hasonló bővséggel, 's úri ebéddel vendégeltettek meg, 's úgy ezen negyednap menyegzős vigaság az új házasok lakó helyében bé fejeztetett. A' többi között fel jegyzésre méltó az, hogy ezen alkalmatossággal egy Poéta az ő nyájos verseivel múlatta a' vendégeket, ki is a' Czenkikastélyban Gróf Szécsényi Lajos úrfitól zöld koszorúval meg köronáztatott. A' sok versei közül e' következők azok, mellyek le irattatván kezemhez jöttek. —

Első nap Szent Miklóson

aVspICIIs CaeLI sInt faVsta perennIa sponsIs
foeDere perpetVo qVos bene IVnXIt hIMen.

M a g y a r ú l

Kiket Himen kötött örök szövetségre
Isteni áldással tellyenek mind végre.

Másod és harmad napon a' Czenki Kastélyban.

Franciscus Comes est Szécsényi, Gentis Honor, cui
Festetich est Conjux, par Julianna decus.

Sunt tenerae proles, inter quas non minus annis,
Quam mente excelsa Tu Ludovice praeis.
Te sequitur Paulus, Stephanus quoque, pignora
amanda,

Francisca, ac demum parva Sophia placet.
Excellens soboles! Genitor dignissimus in Te
Noscitur, et Genitrix. Quis pia vota neget?
Sunt pia vota mihi. Conservent numina tantos
In sobole hac Patres; In Patribus sobolem.

M a g y a r ú l

Fő Méltóságú Gróf Szécsényi Familiáját
 Hirdetem fenn szóval, és a' házi nyáját.
 Ő maga Gróf Ferentz, Festetich Gróf Juliannával,
 Ritka erköltsü, nagy elméjü, szép házos
 Párjával.

Nékik Lajos úrfi az első szülöttök,
 Ki mint drága gyémánt, olly kedves közöttök.
 Pál, és István úrfiak, gyenge jó palánták;
 Szép Franciska, és kis Sófi, kellemetes le-
 anykák.

Mindjárt meg ismérhedd, melly' nagyok Szülői,
 Tekintsd magzattyokat, kiknek nevelői.
 Tartsad Isten! tartsad e' drága Szülőket,
 Nékik magzattyokkal adj hofzas üdöket.

*Negyed napon Szerdahelyen, a' Völegény lakó
 helyében.*

Qui Sponsi fuerant, jam virque, uxorque, secutas
 Dimittunt turbas, Ultima vota fero.
 Tu Bezerédj vir es Stephani de nomine Regis:
 Quam bene! pro Regno cor Nagyiana dedit.
 Nomine Te Consors! Regina Elisabeth ornat:
 Quam bene! Regina es Tu quoque corde viri.
 Dent Superi! regnare diu vos cordibus istis:
 Ad seros cineres regna tenete, precor.

M a g y a r ú l

Vö Legény, Menny Asszony! házos társak vattok:
 Ofzlanak a' népek, ti itthon maradtok.
 A' végső köszöntést ime most vegyétek
 Szivetekbe méllyen ti azt bé tegyétek.
 Férfj! kereszteltettél István király nevében;
 'S ime Te király vagy hív Társod szivében.
 Társa! Te Ersébet Királyné nevet hordozol;
 'S ime vizont urad szivében uralkodol.
 Tartson uralkodástok mind végig halálig;
 Szeressétek egymást, míg test porrá válik.

Végre ki adott a' Poétán egy vetélkedő Társa
következő versel

qVatVor eXaCtIs CLaVDantVr festa DIebVs:
nI nos Infestes, VaDe poeta, et abl.

M a g y a r ú l

Sok vendégség után legyen már diéta,
Te pedig Scherdich fort koszorús Poéta.

* * *

Szathmárról 27-dik Sept. Mi is, a' több há-
ládatos Hazafiakkal együtt, el temettük a' mi
bóldog emlékezetű jó Palatinusunkat. Először,
a' mi rendes Prédikátorunk mondott egy ahoz
intéztetett tanítást; azután pedig az itt lévő Re-
formátusok oskolájának Rectora, és az Ekklesiá-
nak káplánnya T. *Laky* Sándor úr, igen szivre-
ható orációval tisztelte meg Felséges hertzegünk
hamvait. Az orátziójának matériája e' volt: *Prin-*
ceps Orbis amor bonus, és minekutánna ezt, hat-
hatóson meg mutogatta: igen szép halotti verse-
ket is énekeltetett ékes harmóniával a' templom-
ban, az orátio közzé, mellyeket maga készített.
Most ezen fellyebb említettett T. *Laky* Sándor
úrnak egyéb ditséretes orációit el halgatván,
tsak a' leg közelebb valóról emlékezem, a' mely-
lyet magam meg is olvasván, némellyeket ki ír-
tam belőle. Minekutánna meg mutogatta, hogy
a' Fejedelmeket szeretni kell, az orátio vége felé
ezeket olvastam:

Külömbkülömbféle rangnak sorsosi; de egy
anyának a' Hazának magzati, igaz Hazafiak,
kedves Magyar Nemzetem! Tudom hogy igaz hü-
séged mindenkor buzgótt jó királyod mellett. —
Fénylik ditső hired Európa egén, mellyet nem-
tsak vitéz fegyvereddel; hanem Fejedelmeidhez ki
mutatott, 's véred ki ontásával is meg bizonyi-

tott szeretetteddel is érdemlettél; de ha valaha méltán kedvelted kegyelmessen uralkodó Felségedet: bizony igaz jussal szeretheted, úgy a' mint ízeretted, ezen halhatatlan emlékezetű jó Palatinusodat, Felséges *Sándor Leopoldot*, a' ki nek szerentsétlen halálát, mostani szomorúságid között gyászolod. Gyászold, mert gyászod igaz, fájlald, mert sebed nagy; óhajtsd, mert nagy jót vezetted el; sirasd, mert a' bánat vesszeje sújtól. Kesergik a' Jászok, mint Fejeket, jajgattyák a' Kunok, mint Birájokat, könyvezi Pest, Pilis, és 'Sólt egyesült Vármegye, mint örökös Fő Ispánját, óhajttya a' Felséges királyi Helytartó Tanáts, mint Előülőjét; sőt még ama sirást nem esmérő Magyar huzár regement is, szokatlan jajgatások között zokogja mint tulajdonosságát.

Infandum, pia turba! jubes renovare dolorem

— — — *Quis talia fando*

Myrmidonum, Dolopumve, aut duri miles Ulyssei
Temperet a' lacrimis?

az az.

Tsak sebem újjítod, szívem bánatba boritod

Bus Haza! mert fogadom, véreimet érte adom
Hertzegemet varom; de jaj! ezt a' sirba bé zárom?

Hozd elő, hadd ölelem. Jaj! de sohol se
lelem

Hogy maradék árván? kö szív az, vagy tsupa
márván

Melly most nem repedez, Mirmidon, és Do-
lop ez.

Mert eltűnt kedves Hazánk kedves Napja. Oda van, jaj! bártsak soha se kellett volna mondanom, oda van *Sándor Leopold*, az a' Sándor Leopold a' ki a' nemzet és a' király között közbenjáró vala, az a' Sándor Leopold, a' ki a' közjót fáradhatatlanul munkálódta, 's a' t. az a' Sándor Leopold, a' ki ben, hogy a' virtusok mennyire tökéletesíthetnek egy remek munkát, szinte a' bámulásig meg mutatták. Úgy láttzik, hogy a' böltsesség szülte, az okosság nevelte, a' kegyesség formálta, az

igasság vezérelte, páltzáját a' kegyelem, szivét a' szerelem igazgatta. Így lett az igazgatásban bölts Salamon, a' buzgóságban Dávid, a' szeretetben Titus, a' szelidségben Trajánus. Jaj hát ennyi virtust, ennyi Hérost, ennyi Fejedelmet zártunk most a' koporsóba!

Nemzetem! hát nintsen Sándor Leopóldod?

Fogyatkozásodat ugyan mivel tóldod?

Hát tsak ugyan meg hólt jó Palatinusod?

Gyálfzaborúlt Hazám! nints hát patrónusod.

Oh te rémitő hír! igazat beszélsz é?

'S mint kívül mutatod, belől úgy ítélse?

Ha úgy van: bús szemek forrássá vályatok

'S könnyhúllatásokkal szüntelen ázzatok,

Bánattal follyanak testemben az erek

Légyenek mellyemben siralom tengerek.

Melleyekben bús szivem mind addig fereztem,

Mig a' kinos jajjal magamat el veztem:

Mert a' kinek éltem, ha nints, minek élek?

Tsak menj ki belőlem te unalmas lélek

Számkivetés lesz így nyomorúlt életem:

Ha a' virtusokat egygyütt el temetem.

A' szeretet, hűség, igazság, böltsesség

A' Fejedelemhez illő kegyelmesség

E' ditső Hérosban, öszve font kezekkel

Társalkodtak. Jaj! már nem birok ezekkel?

Oh halál! jég kezéd hogy el nem olvada?

Mikor ennyi virtust tölünk el ragada

Bús Haza! búval ferd búsúlt homlokodat

A' sirba, sirva tedd bölts Salamonodat

Most Titust, Máriust temetjük egy sorba

Az emberi nemnek bizony e' nagy tsorba.

Magyarok egének setét éjtszakája

Légy te bánatunknak egy igaz próbája

A' fő Rend fájlallya, a' köz nép kesereg

Zápor módra tódúl a' könyv, nem tsak pereg

A' nemzet védelmét, Ország szószollóját

Jajgatván, átkozza a' párka ollóját

Hogy nem nyújtotta ki mellzébre fonalát

Annak, a' kinek még most láttuk hajnalát,

Hajnalát? Jaj estvét illy hamar ért még is!
 Úgy van: mert illy kintsre vágy maga az ég is,
 Az ég? panaszimmal már hát lejjebb szállok
 És a' zúgolódás ajtaján nem állok.
 Az ég adta, 's adja a' jó Fejedelmet
 Jó helyébe adott ismét jó védelmet.
 Bizz Haza: mert él még Jósef Fő hertzege
 A' ki el emeli atlas után eged.
 Van más atyád, ha egy atyádtól meg váltál
 Mert Anchises helyett Éneást találtál
 Ha Cásztorod el tűnt; Pollux állott elől
 Ez az *Ir*, melly minden fájdalmakat el öl
 Ha LEOPOLD után JÓSEF él: ez elég
 Így a' bánat tüze magában is el ég,
 Él ez, éllyen, 's élte így éltünk öröme
 Légyen, 's lefz bizonynyal bú után öröme
 Óh Isten! a' ki adsz életet, és halált
 Ha e' Magyar nemzet nállad kedvet talált:
 Naphoz napokat adj a' királyi Háznak
 Hogy hosszas folyását láthassa sok számnak.

* * * * *

Egy háladatos sziv, ezeket így írta
 Mikor bánattyában szemeit ki sirta
 a' melly esztendőben

SánDor LeopOLDJát a' bVs szIV IalGattya
 's Igy Le DÜLt oszLopát hazánk ápoLgattya.
